Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Poliisihallituksen kirjallinen asiantuntijalausunto; Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko VNS 10/2021 vp

1 Tausta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta. Hallintovaliokunnan tarkastelunäkökulmana ovat erityisesti pakolaispolitiikka ja muuttoliikkeen hallinta, siviilikriisinhallinta, sisäisen turvallisuuden näkökulma sekä kuntien ja hyvinvointialueiden rooli.

Lausuntoa on pyydetty erikseen myös Poliisiammattikorkeakoululta. Poliisiammattikorkeakoulun asiantuntijan lausunto on toimitettu tiedoksi Poliisihallitukselle.

2 Poliisihallituksen asiantuntijalausunto

Poliisilla on suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeä rooli perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaajana ja myös oikeuksien toteutumisen edistäjänä. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen on poliisin toiminnan lähtökohtana ja kaikkien henkilöiden yhdenvertainen sekä tasa-arvoinen kohtelu on huomioitu yhtenä keskeisenä perustana poliisin arvoissa. Kuten poliisiammattikorkeakoulun lausunnossa todetaan, perus- ja ihmisoikeusosaamisen asenteellinen, tiedollinen ja taidollinen pohja luodaan poliisin perustutkinnon yhteydessä. Lisäksi osaamisen juurtuminen varmistetaan perustutkinnon suorittamisen jälkeen poliisimiesten antaman valan yhteydessä, jossa niin ikään ihmisoikeuksien kunnioittamista ja edistämistä on korostettu.

Hallintovaliokunnan nimeämien teemojen osalta erikseen voi nostaa muutamia huomioita. Poliisi on osaltaan erityisesti vuoden 2015 maahantuloaallon myötä kehittänyt kansallista valmiuttaan muuttoliikkeeseen tai muuhun maahantuloaaltoon ja sen vaikutuksiin varautumiseksi. Lisäksi Poliisihallitus on panostanut viime vuosina ihmiskaupan torjuntaan muun muassa laatimalla ihmiskauppaan puuttumiseksi ja ihmiskaupan uhrien auttamiseksi ohjeen, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa ihmiskauppaan ja sen kaltaisiin rikoksiin puuttumista ja niihin liittyvää esitutkintaa sekä menettelyä ihmiskaupan uhrien auttamisessa. Helsingin poliisilaitokseen on

perustettu erillinen ihmiskaupparikoksiin keskittyvä tutkintaryhmä ja lisäksi ihmiskauppaan liittyvää osaamista on vahvistettu koulutuksella. Poliisin osallistuu myös aktiivisesti ihmiskaupparikosten torjuntaan liittyvän asiantuntijaverkoston toimintaan. Myös sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen sekä naisiin ja lapsiin kohdistuvien rikosten torjunta ja uhrin aseman parantaminen ovat poliisitoiminnan kehittämisen keskiössä. Poliisi on vahvasti osallistunut selonteossa mainittuihin moniammatilliseen MARAK -toimintaan sekä lapsiin kohdistuvien väkivalta- ja seksuaalirikosepäilyjen tutkintaprosessia kehittävään Barnahus -hankkeeseen. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunta on yksi poliisihallinnon toiminnan painopisteistä vuodelle 2021 ja sen huomioimista on korostettu etenkin valvonta- ja hälytystoiminnassa.

Siviilikriisinhallinnan osalta Poliisihallitus on viime vuosien aikana edistänyt poliisin asiantuntijoiden osallistumista siviilikriisinhallintatehtäviin muun muassa tukemalla siviilikriisinhallinnan koulutuksiin osallistumista ja tehtäviin hakeutumista. Poliisi on asiantuntijoidensa kautta sisäministeriön hallinnonalalla suurin siviilikriisinhallintaan osallistuva virasto. Vuosittain keskimäärin 30-40 poliisin asiantuntijaa toimii eri tehtävissä siviilikriisinhallinnan operaatiossa. Tehtävissä painottuu suomalaisten poliisiasiantuntijoiden ihmisoikeusosaaminen ja ihmisoikeuksien edistäminen. Erityisesti poliisin asiantuntijat ovat viime vuosien aikana vahvasti osallistuneet naisten ja lasten oikeuksia ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyä koskevaan erityisryhmän toimintaan Etelä-Sudanissa.

poliisitarkastaja Sami Kalliomaa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.03.2022 klo 12:00. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.